

AMUNDSENA ŠE NE BODO ISKALI

Norvežani so užaljeni radi alarma v Ameriki. Praviijo, da Amundsen lahko živi na tečaju cele mesece, ker je dobro preskrbljen. Opazovanje se ne more izvršiti v par urah ali dneh.

Oso, Norveška, 27. maja.—Na podlagi najnovejših poročil s Spitzbergena se je vreme v polarnem pasu obrnilo na bolje. Vetrovi so prenehali, megla je izginila in solnce zopet sije noč in dan. Zdaj je namreč v polarnem pasu dan, ki traja tamkaj šest mesecev. Sploh je vreme zelo idealno za eksploriranje in Amundsenovi prijatelji se prav nič ne boje za varnost ekspedicije.

Vesti iz Amerike, da se tam pripravlja letalska ekspedicija, ki pojde iskat Amundsen in Ellswortha, so akoraj užalile norveške raziskovalne kroge. Poročnik Prestrud, ki je spremljal Amundsen na južni tečaj, je izjavil včeraj, da ni nobenega vzroka za razburjanje. Amundsen se lahko nahaja več mesecev na tečaju in še bi bil alarm nepotreben.

Prestrud je trdno prepričan, da je Amundsen dospel na severni tečaj in zdaj se mudi na opazovanju. Ko je bil na južnem tečaju, ga je vzelo tri dni, predno je določil pozicijo tečaja. Nič manj časa ne bo vzelo na severu, kjer so razmere veliko težje. Sploh pa je Amundsen tako dobro preskrbljen z vsem, da lahko premaga vse ovire in težave, čeprav je primoran vrniti se pač.

Washington, D. C.—Mornarični tajnik Wilbur je v tork zvečer pobil poročila, da njegov department posodi zračno ladjo "Los Angeles" ali "Shenandoah" za iskanje Amundsenove ekspedicije na severnem tečaju. Rekel je, da zdaj še ni nobenega izgleda, da se to zgodi. Ameriška vlada čuti, da je dolžnost Amerike pomagati polarnim letalcem, ampak zdaj še ne vidi, da je pomoč res potrebna.

Iz Kalifornije poročajo, da so koraki za organiziranje rešitvene ekspedicije začasno opuščeni. Sorodniki Ellswortha, ki je odšel z Amundsenom, so uverjeni, da je polarna ekspedicija na varnem.

HUDA GONJA SUHAČEV V KANSASU.

Girard, Kans.—Suhači tega okraja kar zaporedoma obiskujejo domove delavcev, iztikajoč, kje bi dobili le kapljo prepovedane pijače.

Pet nepoznanih ljudi je udrl ob desetih zvečer v hišo Jova Kastigorja. V nekem galonu so dobili pijačo, ki je smrdeła po žganju in vlekli so ga pred sodnika, kjer je moral položiti tisoč dolarjev poročja. Pijača je bila zokopana v vrtno, kakor izpovedujejo osuhači.

Radi vsiljivega vdiranja v stanovanja in gonje z kršilec je bilo prijateljev več ljudi Washer kempe, Frontenaca, Pittsburga, Franklina in Armé.

Pri teh pohodih suhači čisto nič ne upoštevajo postav. Kadar se jim zljubi udrejo v hiše, tudi ponoči, samo da prestrašijo ljudi. V bližnji bodočnosti hočejo menda izvesti še širše gonje proti kršilecem prohibicije.

Francoški monarhist ubit.

Pariz, 27. maja.—Ženska z imenom Bonnefoy je včeraj ustrelila Ernesta Bergerja, blagajnika monarhističnega lista "L'Action Française." Pozneje je povedala, da je ubila Bergerja po pomoti. Njen namen je bil, ubiti Leona Daudeta, urednika lista, ki pripravlja povratek monarhije v Franciji.

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Ameriški učenjaki se pripravljajo na bitko v Tennesseeju.

Mornarični department še ne bo dal zračnih ladij za iskanje Amundsen.

Trgovska komisija je krinka. Soja za delavske voditelje.

Illinoiski senat sprejel predlogo za omejitev "indžunkšnov."

Po svetu.

Norvežani ne verjamejo, da se je Amundsenu zgodila kaka nesreča.

Francija in Španija baje ponujata mir Maročanom.

Trockij je dobil kar tri državne službe.

O kongresu delavske socialistične internacionale.

Veliki štrajk oljnih delavcev v Mehiki.

Trije komunisti javno obešeni v Sofiji.

Predloga za omejitev "indžunkšnov" sprejeta

Illinoiska višja zbornica je odobrila predlogo, toda v nižji zbornici najbrž pride zopet poraz.

Springfield, Ill.—Illinoiski senat je 26. maja sprejel z 28 proti 16 glasovom delavsko predlogo za omejitev sodnijskih prepovedi v slučaju stavk. Predloga gre zdaj v nižjo zbornico, kjer pa ima mnogo več nasprotnikov in najbrž bo pokopana kakor je bila originalna predloga pred nekaj tedni.

Nova predloga je nekoliko izpremenjena v besedilu, toda principijelno se ne razlikuje od originalne. Illinoiski kapitalisti vodijo vroč boj proti predlogi. Predložena je bila na priatek delavskih strokovnih uni, katerih voditelji so politični zavetniki sedanje liberalne republikanske administracije gubernerja Smalla.

D'Annunzio bo Musso- linijev naslednik?

V Rimu govore, da pojde Benito na "dolge počitnice" in reški pustolovec prevzame njegovo mesto.

Rim, 27. maja.—Benito Mussolini je te dni obiskal pesnika Gabriela d'Annunzia v njegovi vili v Gardonu. Imela sta dolgo privatno konferenco. Oficijelne pojasnila o tej konferenci še ni, je pa dovolj govorilo v uradnih in neuradnih krogih in tudi časopisi ne molče.

Neki list domneva, da je Mussolini ponudil pesniku službo ministra avijatičke. Druga vest se pa glasi, da je Mussolini končno sklenil ubogati zdravilke in oditi na "dolge počitnice". To bi bil že storil, toda ne more dobiti nikogar, kateremu bi z lahkim srcem poveril svoje diktatorsko mesto. In zdaj je morda našel namestnika v d'Annunziju.

NE SLOVENC, NE JUGOSLOVANI, TEMVEČ AVSTRILCI, NEMCI IN MADŽARI.

Pittsburg, Kans.—Zanimivo je pogledati v seznam kakih trideset inozemcev, kateri prosijo za ameriško državljanstvo na tukajšnjem okrajnem uradu. Imena se sicer ališijo slovensko, ampak vsak prosilec ima navedeno kaj drugega. Tako najdemo med drugim imena: Johann Pečar, Avstrijec; Elizabeta Reporz, Avstrijka; Mary Lepo, Avstrijka; Anton Gabrsek, Avstrijec; John Strah, Nemec; Joseph Kmet, Madžar; Mary Debelak, Avstrijka; Frank Debelak, Avstrijec; Johan Crepinsek, Avstrijec in Martin Sagor, Avstrijec. Slovenci ni nobenega med temi ljudmi in Jugoslovani tudi ne.

TRGOVSKA KOMISIJA JE KRINKA

Svoj prvotni pomen je izgubila, ko ji je Coolidge imenoval v vodstvo navihanega politikaša.

Washington, D. C.—Napredni element v kongresu bo mogoče izsilil odpravo zvezne trgovske komisije. To je tribunal, ki ga je dobila Unija s pomočjo zmernih reformatorjev, kateri bi radi dokazali, da kapitalizem lahko operira tudi po zakonih umernene konkurence. Ta element je odločno zagovarjal komisijo proti napadom nazadnjakov v preteklosti. Zdaj pa je spreminil svoje stališče kar naenkrat, kakor hitro je izvedel, da je predsednik Coolidge napravil iz cele zadeve farso. Imenoval je v vodstvo komisije notoričnega korporacijskega političarja Humphreya iz Seattle, s čemur je napravil iz komisije varno vladno protekcijo za nepošten business. Dokazal je, da kapitalizem ne more biti kontroliran od države, dokler kapitalizem lastuje državo.

Kongresnik Huddleston iz Alabame se je priključil senatorju Norrisu in Borah javno zahteva, da se mora komisija odpraviti.

"Korist zvezne trgovske komisije," pravi on, "odvisi popolnoma od osebnosti tistih, ki jo upravljajo. Nikakor ne more biti koristna, če ni v njenem vodstvu poštenih mož, katerim so pri srcu njeni nameni. Če ima komisija služiti za protekcijo nepoštenega mešetarnjenja, je boljše, da jo odpravimo. Ko je bila komisija ustanovljena, smo pričakovali, da jo bodo vodili razumni ljudje, ki so bili zbrani s ozirom na njih zmožnost, ampak ne taki, ki so bili agentje ter varžarji podjetniških interesov, proti katerim je bila komisija ravno ustanovljena, da se zavaruje javnost. Zadnji razvoj pa je pokazal, da upanje ustanoviteljev ni bilo dovolj utemeljeno."

Administracijski političarji so očividno presenečeni radi nenadne odločitve naprednejših, ki zahtevajo, da mora njih domadaj priljubljena vladna institucija iti. Bojijo se, da bodo Norris in njegovi prijatelji direktno nasakovali komisijo prihodnje sime v kongresu, ko je komisija postala skupina političarskih in mešetarskih pajdašev. Zdaj torej ni drugega za ozdravljenje kapitalizma kakor javno lastništvo.

Od zdaj naprej, dokler se ne bo sestel kongres, bo oficijalna propaganda republikanske stranke proti javnemu lastništvu. Vsak polizkus bo storjen, da se pojači ideja v prid javnega lastništva, četudi s pomočjo kakih komunističnih zarot in revolucij.

Progresivci so pa že tako pripravljeni, da če bodo videli, da Coolidge in Mellon stojita za očiščevanje nezakonitega profiterstva in komercialnega boja, se bodo sami rajši podali v ekstreme ter če treba tudi zagovarjali javno lastovanje in obratovanje industrij.

Turški ekspres v kašl.

Dunaj, 27. maja.—Bivši turški princ Abdul Ladir, sin bivšega turškega sultana Mohameda V., ima burne čase v Budapešti, kjer je našel zavetje, ko so Turki izgnali sultanovo šlahoto. Seboj je pripeljal dve ženi, toda prva je iztočila ločitev zakona in denarno odškodnino, druga je pa te dni pobegnila z nekim njegovim prijateljem. Ekspres je apeliral na ogrsko policijo, naj mu pomaga dobiti nazaj njegovo "ukradeno lastnino."

VREME.

Chicago in okolica: V petek še vedno nestalno. Sonce kaže ob 5:19, zaide ob 8:14.

Učenjaki se pripravljajo na evolucijsko bitko

Poseben posvetovalni odbor znanstvenikov in odvjetnikov se organizira še ta teden. Dober trg za knjige. Darrow še ni gotov, če bo zagovarjal Scopesa.

New York, N. Y.—Unija za ameriške civilne svobodščine, katera vodi obrambo profesorja J. T. Scopesa iz Daytona, Tenn., poroča, da so ameriški znanstveniki sklenili organizirati poseben posvetovalni odbor v zvezi z zagovorništvom profesorja Scopesa, ki je obtožen prekršenja protievolucijskega zakona v Tennesseeju. Odbor, v katerem bo tudi nekaj slovitih odvjetnikov, bo organiziran še ta teden. Naloga odbora bo, pripraviti ves potreben material za pobijanje obtožnice pred sodiščem. V slučaju, da je Scopes spoznan krivim, bo odbor nadaljeval bitko pred višjimi sodišči.

Newyorški knjigotraci, ki imajo na prodaj razne znanstvene knjige o evoluciji, poročajo o zelo dobri trgovini odkar je Scopeseva afera prišla v javnost. Desej so bile te knjige omejene le na odjemalce v intelektualnih krogih, ampak zdaj prihajajo naročila iz širokih krogov vseh ljudskih slojev; celo iz Tennesseeja prihajajo zahteve po knjigah. Ljudje se niso še nikdar tako zanimali za evolucijo kakor ravno danes.

Chicago, Ill.—Clarence Darrow je dejal včeraj v intervjuju, da še ni nič gotovega, da bo on zagovarjal Scopesa. Vest iz New Yorka, da se je sam ponudil za zagovornika, ni bila točna. Res pa je, da je bil naprošen, ampak na direktno, od oseb, ki vodijo zagovorništvu. Darrow smatra, da je dovolj drugih, ki bodo dobro branili Scopesa, da bi tudi njega zelo veselilo, če bi bil zraven.

Na Japonskem že vodno divljajo naravne sile

Vulkan podira bivališča; potres je uničil toplice.—Izbruh lave v Nikaragvi.

Tokijo, 27. maja.—Iz Kagošime je prišla vest o silnem bljuvanju ognjenika Suvasesime na otoku Ošima. Erupeja je tako silna, da cele skale lete iz žrela in se vale v vzhodje gore, kjer podirajo hiše. Prebivalci so pobegnili.

Potres, ki je zadnji teden uničil tri mesta, je naredil največjo škodo v Kinosakiju. Ondotne glasovite toplice, v katere so zahajali bogati Japonci iz vse dežele, so prenehale. Mesto toplice vode prihaja zdaj mrzla na dan.

Managua, Nikaragua, 27. maja.—Vulkan Santiago bruha že nekaj dni strupene pline in pepel, ki je uničil kavnine nasade kroginkrog. Naraščajoča aktivnost nikaragijskih ognjenikov traja že več mesecev.

PETER STANKOVIČ BO DE- PORTIRAN.

Pittsburgh, Pa. (Labor Defense Council.)—Prišla je odredba, da mora biti deportiran Peter Stankovič. To je torej po končanem petletnem boju na sodiščih, katerega je največ vodil delavski obrambni svet proti deportaciji Stankoviča. Zadeva se je vlekla cela leta in nazadnje je izgledalo, kakor da je puščena na stran, ko je nenadoma prišla odredba za deportacijo. Odpeljal ga bodo v Jugoslavijo kot jetnika in ga predali Pašičevi vlad, o kateri pa je znano, kako kruto nastopa proti komunistom. Dejstvo, kako brezobzirno nastopa vlada proti komunistom v Jugoslaviji, nam jamči, da je tudi za Stankoviča ravnotako kot bi ga peljali v ječo. Stankovič je postal žrtve Palmerjeve gonje za rdečkarji v letu 1920. V tej deželi pušča šeno in družino.

FRANCIJA IN ŠPANJA IŠČETA MIR V MAROKU?

Iz Tangiera poročajo, da so Francozi in Španci pripravljeni priznati neodvisnost Rifljanec pod gotovimi pogoji.

Tangier, 27. maja.—Tukajšnji diplomatski krogi so bili danes iznenadeni, ko so čuli, da se Francija in Španija natihome pogajata za mir z Abdel-Krimom, voditeljem rebelnih Rifljanec v Maroku. Obe državi sta baje voljni priznati neodvisnost vatašev na njihovem teritoriju in trgovinske svobodščine, če bodo Rifljanci držali disciplino.

Druga vest se glasi, da namestava Španija in Francija ugnati Rifljanec z ekonomsko blokado, ako ne bo nobeno drugo sredstvo pomagalo. Obe državi sta menda uvideli, da vojaške operacije pomenijo prevelike stroške in dolgo dobo vojakovanja z žilavimi Maročani. Vrhutega vojna v Maroku lahko povzroca mednarodno krizo.

Pariz, 27. maja.—Po uradnih poročilih so Francozi včeraj ponovno odbili tri napade na svojo črto v Maroku. Okrog 700 Rifljanec je bilo ubitih v napadih. Napadi so bili zdrobljeni s francoskimi topovi in bombami iz zraka.

Iz Madrida je prišla vest, da glavni rezultat konference med španskim diktatorjem Primo de Riverom in posebnim francoskim odposlancem Jean Louis Malvyjem je bil, da se takoj začne gradnja direktne železnice od francoške meje do Madrid do Algeciras ob olini Gibraltarja. Nova železnica bo nudila Franciji polovico kraja pot v Maroko kot jo ima danes po morju. Železnico bodo financirali ameriški bankirji.

Šola za delavske voditelje

Odprt bo šestmesečni tečaj za ženske, ki hočejo postati voditeljice v delavskem gibanju.

Washington. — (F. P.) —Elizabeth Christman, generalna tajnica in blagajnica lige narodnih ženskih strokovnih uni, naznanja, da bo odprtih večje število učnih zavodov za delavske žene, katere hočejo dobiti izobrazbo o vodstvu v delavskem gibanju. Taka šola je tudi v Chicagu, kjer ima liga svoj glavni stan, in sicer na 311 So. Ashland bld., Chicagu, kjer se vpijujejo ženske za prihodnji tečaj. Šola nabira delavske organizirane žene, ki bi bile zmožne kot organizatorice in zmožne pri sklepanju pogodb. Dati bi morale obljubo, da bodo v prihodnosti koristile delavskemu gibanju. Cena za garancijo je \$750 ter šola pokriva šestmesečno dobo.

Eden glavnih problemov v delavskem gibanju je, kako doseči tri milijone ameriških delavk, katere so vpisane po raznih industrijah, pa se še niso pridružile delavskim organizacijam, pravi gđc. Christman. Po njenem mnenju so najboljše del. voditeljice taki, ki so zmožni pri konferencah in pogajanjih. Tam pa je zopet zmožen le tak, ki ima tudi znanje o industrijskih odnosih med delavstvom in podjetništvom ter razmerami, ki vladajo v industriji.

Srečen padec.

Chicago.—Michael Krastulovich, 3123 Shields ave., dve leti star, je bil le malo odrgnjen, ko je v tork padel z mostovža tridnadstropne hiše na cementni hodnik ob cesti. Otrok, ki je skakal po mostovžu in podri ogražo, je med padcem zadel ob mostov, na katerem se je sušila obleka na dvorišču drugega nadstropja in to pomagalo, da se ni ubil ali težko pobil.

Trockij je dobil kar tri državne službe

V svojem prvem govoru je zopet kritiziral Ameriko.

Moskva, 27. maja.—Leon Trockij, bivši vojni komisar, je bil včeraj nominiran načelnikom treh vladnih departmentov, in sicer predsednikom odbeka za tehnično-znanstvena dela, šefom vsruskega elektrarnega trasta in predsednikom glavnega odbora za dajanje koncesij.

Moskva, 27. maja.—Leon Trockij je sinoči v svojem prvem javnem govoru po svojem povratku iz Kavkazije in po zaključku sovjetskega kongresa zopet opozoril na nevarnost, ki preči Evropi od ameriških kapitalistov. Rekel je, da Evropa polagoma postaja vazal Amerike. Združene države pomagajo Veliki Britaniji, Franciji, Belgiji in drugim deželam le toliko kolikor je potrebno, da bodo v stanu plačati vojne dolgove Ameriki.

"Evropa je danes potanjena v kot, iz katerega ni izhoda, dočim Amerika sedi na njej in pije njeno srčno kri. Anglija je že izgubila svoje avetovne trge in kmalu postane le komijski agent ekonomske in finančne politike", je dejal Trockij.

Kongres delavske in soc. internacionale

Že zdaj se vršijo velike priprave. Vršil se bo v avgustu.

London.—Dne 9. in 10. maja se je v Parizu sestala eksekutiva delavske in socialistične internacionale, na kateri so bile zastopane delavske in socialistične organizacije dvajsetih držav. Bile so navzoče tudi zastopnice mednarodne ženske socialistične organizacije.

Eksekutiva se je v veliki meri bavila s pripravami za socialistični in delavski kongres, kateri bo prišel dne 22. avgusta, kakor je tudi izdelala poslovni red kongresa. Drugače pa so bila na dnevnem redu le politična vprašanja, katera so tudi vključena v agendo kongresa, zlasti še balkansko vprašanje. Radi razmer v Bolgariji in socialističnih organizacij po Balkanu se bo tudi v kratkem vršila posebna konferenca v Pragi, na katero gresta tudi tajnika internacionale Adler in Shaw.

Na kongresu pridejo na vrsto razna vprašanja o stališču, ki naj ga zavzame internacionala v mirnem času, in delavskih bojih proti nevarnosti vojne. Delavska brezposelnost in življenje, washingtonska konvencija in osemurni delavnik, poročila in predlogi ženske mednarodne konference, organizacija in razna druga vprašanja bodo bistvo razpravljanja kongresa.

Ravno na dan pred kongresom, 21. avgusta, se bo sšla h konferenci internacionala socialističnih žen, ki bo zborovala v istem prostoru. Ta konferenca je omejena samo za ženske, katere spadajo k socialističnim strankam, katere vo s zvezi z delavsko in socialistično internacionalo.

Med kongresom se bo tudi vršila konferenca, ki se bo bavila z agrarnim vprašanjem. Prisostvovali bodo delegatje socialističnih strank, ki so posebno zainteresirani v vprašanju.

CUDNO SE MOTA SHEP- DOVA ZADEVA.

Chicago, Ill.—Pravda proti Sheperdu se vleče na čikaškem sodišču kakor morská kača. Zdaj se policija nahaja v rrditi gonji za vašo, a pobeglo državno pričo Robertom Whitom, ki je pred dnevi izginil iz Chicaga in se tako očividno hotel oprostiti pričevanja. Priča se baje skriva nekeje v New Yorku. Za stvar vladno vedno večje zanimanje, ako sodimo po velikanskih napisih na prvih strankah čikaškega časopisa.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Ekopisli se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inostranstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oglepuju n. pr. (April 30-1925) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem davkom potekla naročnina. Ponovito jo prevažamo, da se vam ne ustavi list.

OE SEM SAM ...

Sedanji gospodarski sistem je tak, da daje peščici ljudi moč, da gospodarsko zaslužijo milijone in milijone delovnega ljudstva. O sedanjem gospodarskem sistemu se lahko reče, da je nasprotnik človeške družbe.

Peščica ljudi, ki je gospodar nad sredstvi za blagovno produkcijo in distribucijo in nad naravnimi zakladi, ima tudi moč, da milijonom odreja sredstva za človeške življenje. Iz tega sledi, da tisti, ki ima moč, ukazuje drugim. Torej je življenje igra za moč.

Če sem delavec ali farmar in se sam, sem tudi brez moči. Ako se pa združim z drugimi delavci in farmerji, sploh z ljudmi, ki so pošteno in delovni, za izvojevanje življenjskih boljših razmer v človeški družbi, bo to priza-devanje končno imelo uspeh.

Boj za osvoboditev človeštva iz gospodarske sužnosti je star tisočletja. Tudi delavsko gibanje vodi boj za te človeške ideje. Delavci utrčajo s svojimi organizacijami gospodujočim košček za košček svojih pravic, obenem pa drobne predprave privilegiranih slojev in interesov. Posamezni delavec bi ničesar ne opravil. Omagal bi po par poizkusih, privilegirani sloji in interesi bi ga pomandrali in poteptali po prvih poizkusih. Združeni pa delavci zmagaajo. Korak za korakom napredujejo proti svojemu cilju, korak za korakom izboljšavajo svoje razmere, kar jamči, da bo končno zmaga le na njih strani.

Delavsko gibanje je priča, da človeštvo napreduje. Organizirano delavstvo gradi boljšo človeško družbo; ono je graditelj in ne razdiralec in poruševalec. Vsak delavec, ki se organizira, sodeluje pri tej gradnji za boljšo človeško družbo.

AMERIŠKA DELAVSKA FEDERACIJA SE PRAVILJA ZA KAMPANJO.

Ameriška delavska federacija je sklenila v začetku maja, da prične z obširno kampanjo za organiziranje delavcev v Združenih državah in Kanadi. O kampanji poročajo, da se bo vodila vztrajno za organiziranje neorganiziranih delavcev. V tej kampanji bodo govorniki seznanjali neorganizirane delavce s cilji in zahtevami strokovno organiziranega delavstva.

Voditelji organizacije upajo, da bodo govorniki dosegli tisoče in tisoče neorganiziranih delavcev. Vse mednarodne unije bodo po svojih močeh sodelovale pri tej kampanji, tako da bo gibanje za organiziranje neorganiziranih delavcev celotno in bo imelo uspeh.

Kampanja za organiziranje neorganiziranih delavcev prihaja malo pozno. Po letu 1922 so privatni privilegiji in interesi s svojo gonjo za odprto delavnico precej omajali nekatere delavske strokovne organizacije.

Ko so privatni interesi in privilegiji pričeli s svojim rovarskim delom proti delavski strokovni organizaciji, je bila dolžnost strokovno organiziranega delavstva, da odgovori s protigigancijo.

Taka taktika bi vzela privatnim privilegijem in interesom precej vetra iz jader. Mesto da delavcem so-vražni privatni interesi ostanejo v ofenzivi, bi bili potisnjeni v defenzivo. Ameriška delavska federacija bi ne izgubila toliko članov, kot jih je in bi lahko pri sedanjih ofenzivi razvila precej več moči.

Vsekakor pa pokazuje Ameriška delavska federacija več življenja pod novim predsednikom. Saj tako je soditi po zaključku, po katerem se priredi splošna kampanja za organiziranje neorganiziranih delavcev. In to je dobro. Organizacija, ki dremuje in ne pokaže nobenega življenja, prične razpadati. Kampanja za pridobivanje novih članov pa pomeni življenje. In kjer je življenje, tam se ni treba bati razkrojenja.

Ameriška delavska federacija se lahko pojača, ako ostane živa ne le v pridobivanju novih članov, ampak reorganizirati mora svoje vrste tako, da bo odgovarjala moderni delavski strokovni organizaciji, ki je pripravljena vsakčas braniti svoje, ali pa preiti v ofenzivo za nove pridobitve v korist delavstva.

Vprašanje pa je, ako so voditelji Ameriške delavske federacije že tudi prišli do tega prepričanja.

SILNE Z NASILNI

Roslyn, Wash. — Žalostnega srca naznanjam sorodnikom in prijateljem da je umrl naš so-prog in oče Joe Mihelich. Sel je na delo dne 8. maja jutraj ob šestih, a ob 7.30 ga je zadela nesreča. Jedva je prišel v rudnik na svoj prostor, se je na njega svalil velik kamen, pod katerim je siromak ostal na mestu mrtve. Zatisnil je za vedno oči in prenehal je življenje trpina. Zapuša pa mene soprogo in četrvero dečev.

Iz dna srca se zahvaljujem vsem, ki so mi pomogli in me tolažili v žalostnih urah ter položili vence in cvetlice pokojniku. Najrajše hvala društvu št. 75 S. N. P. J., ki je položilo lep venec na oter pokojnika. Hvaležna sem Joe Bolfu, Johnu Bojcu in Johnu Starčeviču, ki so izrekli nagrobno slovo. Tako tudi hvala društvu št. 26 H. Z. Ill., sosedom in prijateljem, bratu iz Butta, Mont., ki je prišel k pogrebu, sestri in svaku mr. in mrs. Valkovič ter vsem drugim za obisk na mrtvaškem odru in udeležbo pogrebu.

Pokojniku želimo miren počitek. Zalujota ostala soproga Margareta Mihelich in otroci: Joe, 14 let; Mary 13, Kati 11 in Goldi 8. V stari domovini ranjki zapuša še mater in brata, tu pa sestro v Jolietu, Ill. — Margareta Mihelich.

Breezy Hill, Kans. — Dne 18. aprila smo spremili k zadnjemu počitku br. Antona Blatnika, ki je umrl v bolnici Osawatimie, Kans., kakih devetdeset milj od tu, kamor so ga odpeljali lani meseca septembra. Pogreb je bil civilen, kakor je bila pokojnikova želja, na Rosebank pokopališču v Mulberry, Kans. Spadal je k št. 65 S. N. P. J. in št. 11 A. S. B. P. D., kakor tudi k lokalni št. 5973 U. M. W. Tu ni imel sorodnikov, pač pa družvene brate, znance in prijatelje, kar se je prikazalo pri udeležbi pogreba. Ko so člani izvedeli, da je preminul, so zahtevali njegovo truplo nazaj, da ga dostojno pokopljejo in so tudi darovali krasen venec. Hvala gre br. predsedniku društva "Prvi maj" št. 65 Paulu Kumerju za ganljiv govor pri odprti gomili, kakor tudi pokojnikovemu prijatelju in društvenemu bratu Matiju Ulepiču, ki je vzel truplo na svoj dom do pogreba.

Pokojnik je bil precejšnjo vrsto let v tej deželi. Pred več leti se je podal v stari kraj za nekaj časa in zopet prišel v Združene države. Star je bil okoli 58 let, doma iz Gorenje Dule pri Škocjanu na Dolenjskem, kjer ima sorodnike. Končal je mukotrpno pot življenja, naj počiva v miru.

Rada bi pisala o prvomajski slavnosti, ki se je vršila v Edinburgu, a žal ne morem, ker ji nisem prisostvovala radi slabega zdravja. Če je človek na železcu bolan, pač ni za na slavnost in veselico, posebno ne štiri milje daleč. Boljša je, da ostane doma in si vzame počitek.

Zelim pa se zahvaliti gl. uredniku Prosvete br. Jožetu Zavertniku, ki mi je ob tej priložnosti obiskal tudi v Breezy Hillu. Pravilo, da stanujemo nekateri po takih krajih, da nas še bogee ne najde, a resnici na ljubo povem, da nas najdejo zastopniki naprednih časopisov (nazadnjaških je bolje, da jih ni) kakor tudi razni trgovci, agentje, govorniki in drugi. Včasih jih je še skoraj preveč.

Sirene so prvega maja tulile pri rovi in vabile delavce na delo. Dvomim, da bi se bil odzval kak zaveden proletarec ter prejel delavski praznik prvi maj, dasi so podvzivali nekateri, ki vsak dan delajo. Zato pa se ni čuditi, če se kapitalisti poslužujejo vsakovratnih zvijač in zavijanja.

Tukajšnja Eastern družba se na primer upira navse pretege, da bi ne priznala pogojev rudarjem, do katerih so upravičeni. Prizadeva si speljati delavce na limanice, za čemur stoji kompanija Sheridan, kar pa ne verjamemo, da bi se ji posrečilo, če-ravno se najdejo tudi še taki, ki so pripravljeni sprejeti ne samo lastništvo iz leta 1917, temveč celo iz leta 1903, če je treba. Tako so se izrazili. Nadejamo se, da ne bo Slovenca med njimi in le a par pa se ne bo splašalo obratovati. Razmere, ki se nam obtajo, niso povoljne, ter se ne ogrevamo zanje. Tolaj pa nas

zaveš, da jih je več, ki simpatirajo z nami.

Odobravam nekatere dopise, zlasti iz Zapadne Virginije, kakor tudi od rojakinje Ane Serdoner iz Oklahome, ki pravi, da je nekaj trdnih unijskih moč v njih sredi. Tako je tudi pri nas v Kansasu. Če bi ne bili, unijski rudarjev bi že davno šla rakom žvižgat. Dejstvo je, da se povsod dobijo izjeme med zavednim delavstvom, katerim bog še ni razvozljal uma, da je družbam toliko lažje zbrati zahteve naprednega elementa.

Lep pozdrav zavednemu delavstvu. — Frances Sinkovec.

Barton, Ohio. — V ti okolici je precej premogovnih rudnikov, izmed katerih pa sta samo dva čez zimo nekoliko ropotala, drugo je bilo mirno. To sta Barton Mine in Blaine. A tudi ta dva sta obratovala pod šikaniranjem kakor na neunijskem polju. Organizacija U. M. W. ni sploh nič upoštevana, radi česar pa ne moremo drugemu prištevati krivde kakor sebi, ko volimo take ljudi, ki so bili dobri pred tridesetimi leti, a nikakor pa ne za danes.

Za takozvano mrtvo delo, katerega je pri nas tri četrtine, ne daj, da bi kaj zahteval. Takoj bi elišal od predelavca opazko, kaj storiti z orodjem, kajti pred jamo jih vedno stoji par duševov prestrašanih in tudi malo raztrganih, ki bi skoraj zastonj radi prodali svojo moč izkoriščevalcem. Ampak malokdo je tako srečen. V rovu ni ravno toliko vode, je pa dva čevlja škrteljine zato in dva moža morata dobro držati po tri do štiri ure, da jo odstranijo, in to brezplačno.

Spodaj je pa zopet po dva do tri čevlje kamenja, tako da je prav malo čistega premoga. Ni čudno, da pride umazan premog na površje. In če paznik le vidi za papir debelo plast med premogom, ti napiše tvojo številko in po delopustu se le hitro pripravi na polko s predstojnikom. Vaskdo se boji priti na svetlo. Kazni zato so stroge po dva do sedem dni doma, \$3 do \$4 na plačilni dan manj v zalepi. Tudi ti prav lepo v oči pove, da te več ne potrebuje, kar je gotovo vsak vesel v tej Kulčevci prosperiteti. Kar nam pa na tiplju pri tehtalci unesejo, bi bilo škoda, da bi omenjal. Takih dobrot smo deležni. Kolik je zaslužek tudi lahko vsakdo sklepa potem, ko smo večinoma po dva moža v enem prostoru, da naredita po \$10 do \$25 na teden.

Če greš v prodajalno bi pa lahko za tri ali štiri dolarje vse v pest stisnil. Kam jadramo, vsak zase premišljuje. Tako se goši na najbogatejšem kontinentu, kjer je vsega v izobilju. Nikakor ne morem zapostaviti, kako se morejo ljudje z veliko družino sploh živeti. Samec sem in ne prav izbirčen v hrani, pa mi nič ne ostane. Pri vsem tem pa še hočejo nekatere države vpeljati davek na samce. Vprico takih razmer se kar smešno zdi govoriti o tem.

Mogoče si bo kdo mislil: Kaj se vendar še mudiš v tej 'kontri', ako se ti zdi tako slabo. Resnično, pa vendar težko izpeljivo. Ako mi dajo ameriški kapitalisti, za katere sem celih dvajset let nategoval žile, nazaj prejšnjo čvrstost ali ako me oddajo na kak drug način, pa sem precej pripravljen odvesti.

No, pa delavec je že od mladega s prižnice kakor od nevednih staršev poučen, da mora potrpeti, saj bo na drugem svetu boljše.

Pet krav na en groš bi stavil, da bo leta 1928 Coolidge zopet izvoljen. Narod namreč nikakor ne more zapostaviti, kje ga čelvelj žuli. To se bo tudi toliko časa nadaljevalo, dokler bo ljudstvo plesalo, kakor bodo žvižgali ptički, ki uče: Ako te udari po leven licu, nastavi mu desno.

Tak nauk je poniževalen v dvajsetem stoletju.

Pa naj še kdo reče, da niso danšnje mizerije krivi gotove vrste ljudje. Smelo trdim, da bi bilo delavstvo za petdeset let naprej, če bi ne bilo takih zavajalnih naukov. Dostikrat sem že ališal, da gospodje ničesar ne vzamejo s silo. Jaz pa pravim, da so nam že vzeli vse. Tako pa čakamo na drobtine, katere nam posedujoči razred brcne z mize, češ, tu imajo, da mi ne pogineš ter te bom še dalje lahko izkoriščal in se mastil pri obloženih mizi na tvojo kožo.

Fraza se glasi, da smo pred bogom vsi enaki. Kadar se bo

glasilo, da smo pod solncem vsi enaki ter bo tudi v resnici tako, takrat bo delavec vedel, zakaj živi. Dandanes se mu pa sploh ne splača živeti.

Na Bartonu imamo dva poneumnevalna hrama, ki sta dobro obiskana (se razume — od Slovencev). Kakor sem slišal, ako gospoda pogledaš s rumenim 'evancigarjem' je vse dobro, ampak če mu daš le dolar, se samo malo namrdnejo. Kaj njemu mar, če je tvoja žena lačna in otroci bosí? Samo da se gospod na novem "Nash-Six" vozi, pa velja.

Ko so nekoč pri pogrebu vsi soredniki jokali za umrlim, pa je fajmošter zapel za umrlim: Naj gre duša kamor hoče, samo da gre meni denar v žep. — Naj še kdo reče, da nismo boguboječii! Pozdrav modernim sužnjem. — L. A. Bregant.

Joliet, Ill. — Samo par vrtic prostora prosim, da ne bo članstvo ne mislilo, da so nas in naše društvo kar na celem pohrustali. No, to ni tako lahka stvar. V dokaz, da ni tako sta bila že dva dopisa v kratkem, da bo imelo društvo Jolietaka zavednost v nedeljo piknik ali izlet v prosto naravo.

Kot član posebnega odbora apeliram na članstvo, da se gotovo vsak udeleži. Ravnotako je vabljen drugo občinstvo od blizu in od daleč, posebno iz Chicago vas pričakujemo v obilnem številu, če bo le ugodno vreme. Zabave in potrebo bo dovolj.

Naši mladi tamburaši dovoljno napredujejo. Tako naprej in uspeh nam je zagotovljen. Z bratakim pozdravom! — Martin Papeah, član posebnega odbora.

Waukegan, Ill. — Poleg raznih prireditev, ki jih je to sezono priredila Slovenska narodna čitalnica, bomo k zaključku sezone priredili koncert dne 31. maja t. l. v Slov. nar. domu. Koliko truda in učenja ob nedeljah in ob večerih po trudopolnem delu je treba, vedo le tisti, ki pri takih prireditvah sodelujejo. Za plačilo pa ne pričakujemo ničesar drugega kakor obilne udeležbe. Kakor znano, Slovenska narodna čitalnica deluje z vsemi svojimi močmi za S. N. D. Ves denar, katerega ne porabimo za časopise, knjige, pohištvo, učene petje, gre v blagajno S. N. D. Torej naš namen je blag, vzgojevati, izobraževati in obenem podpirati našo ustanovo S. N. D. Zato sem trdno prepričan, da bo udeležba na našem koncertu velika. Kdor se zaveda naših krtev, kdor ljubi petje in godbo in kdor hoče obenem pomagati S. N. D., bo na naši prireditvi. Takrat bomo videli, koliko nas je. Same frase pri nas ne veljajo, pač pa je treba dejanj. Priznati moram in dati vso čast mnogim našim rojakom, ker prireditve čitalnice so bile vedno dovoljno obiskovane. Dobro bi pa bilo, da bi se javnost še bolj zanimala. Ker ako hočemo vsi pravice pri S. N. D., je treba, da imamo tudi vsi dolžnosti.

Koncert v nedeljo pop. 31. maja bo nekaj imponantnega s krasnimi pevskimi točkami ter s težkimi skladbami, kot je: F. Juvačev "Pastir", opereta "All around the year", kvartet "Moja rožica", razne piano in vijo-lin-sole, v katerih bo nastopalo članstvo čitalnice z mlad. odsekom vred.

Torej vsi na naš koncert, ne bo vam žal, za malo vstopnino 50c bo mnogo zabave ter užitka. Z isto vstopnino pridite v spodnje prostore na ples, kjer bo sviral orkester J. Steblaja ml.

Na svidenje! — P. B.

NAZNANILO.

Valley Grove, W. Va. — Naznanjam članom društva "Planina", št. 425, da se v slučaju lege vremena vrši pohod na pokopališče z našo novo zastavo na čelu, dne 30. maja t. l. Obiskali bomo naše umrle brate, kakor je zaključek izvanredne seje. Naproseni ste torej vsi, da se pohoda udeležite točno ob 8:45 zjutraj. Zberemo se pri naši navadni dvorani v Triadelfiji, W. Va., potem pa se odpeljemo do pokopališča. Tam se vrši pohod na pokopališču. Torej še enkrat prosim, da se vsi člani udeležite pohoda, ki je vsi prvi.

Pozdrav! — Theo. Reven, tajnik.

ZARKOMET

Neizmerina škoda.

Vsa škoda, katero je prinesla majska zima zadnje dni, še ni znana. Pozeble niso le maline, koprničaje in koruza, pozebel je, kot vse kaže, tudi patrovski dnevnik.

Naprej, orjunaška kri!

Od posebnega Zarkometovega poročevalca v Carigradu je prišla sledeča vest: Rdeča armada udari na Cleveland v prihodnjem septembru. Tone, pripravi se na over time! Pokopati bo treba milijardo zamaškov.

Bolesan v Belgradu.

Pašić je bolan. Boli ga želodec od tiste ure, ko je požrl Radica.

Tennessee, Tennessee!

Obravnava proti Scopesu se bo morda vodila v odprtem baseball parku. To je lepo. Kako lepo bi tudi grmada gorela v parku! Bruno je bil sežgan na javnem trgu v Rimu. Nazaj v parke!

Prat Vošji.

Davi je pa slanica padla na lemontake travnike. Oh, kako je pomorila vse te žlahtne \$\$\$ rožice!

Znamenja naprednosti.

Genjeni K. T. B.! Pri nas smo napredni. Če pride k nam govornik, vemo že naprej, kaj bo povedal. V dokaz naprednosti tudi zabavljamo čez gl. odbor S. N. P. J., ker je povisal assessment. Ali bi ne mogli gl. odborniki in svojega žepa pokriti primanj-ljaj v bolniškem skladu? To je nečuveno, kar delate tam v Chicago. Včas malo mahnejo po "farjih", kadar ni nobenega v bližini; če pa je "far" v bližini, snamemo klobuk z glave. Torej smo res napredni! — Nekdo, ki ni napreden, Blaine, O.

Brisbane, Brisbane, kam gazi!

Brisbane, Trunkova avtorita, se je te dni nekračansko poročeval iz najnovejšega svetov-kā Petra Kanizana. V prostem prevodu je Brisbane dejal slede-če:

"Papež je s pompoznom obredom izvolil Petra Kanizana svet-nikom. Peter je živel v Lutro-vev času in vodil hud boj proti krivovercu iz Nemčije. Če bi bil Peter takrat dobil Lutra v roke, bi bila gorela ena grmada več. Dances mogoče sedita Peter in Luter skupaj, in ko gledata na Rim, se čudita".

Prihodnje sv. leto bo 1950.

Benito Mussolini je še živ. E-dina škoda, da je še živ, je ta, ker bi bil zdaj lahko kanoniziran za svetnika, če bi bil tepe pravčasno umri.

(Človek mora umreti, predno je svetnik.)

Pertinentna vprašanja.

Kaj bi bil ol' man Bryan, kaj bi bil Lojze Pirč, če bi bil živel v 16. stoletju?

Dogodek št. 84.

Ko sem bil še v stari Avstriji, se je zopet približala velika mati. To mi rekli, da moram iti k spovedi, ker drugače bi cela vas kazala name s prstom. Ubogi sem mater in šel k spovedi. Ko čakam pred lino, se je na drugi strani spovedoval nek delnik. Ne vem, ali sta bila oba gluha ali kaj, govorila sta precej glasno. Slišal sem, ko je povedala, da ima razmerje z nekim fantom. Spovednik je zakrčkal, da je to smrtni greh. Ona pravi, da jo fant vzame za ženo, ker ji je obljubil. "Nikar ga ne vzemi! He-dič te bo vzel, če ga vzameš!" je odgovoril spovednik. Ko sem to slišal, sem hitro pobral svoj klobuček in odkuril iz cerkve. Če čakam, bo še mene hudie popal, sem si mislil. — Nespokojen grešnik, Barberton, O.

K. T. B.

Suri čudnega pritičavec. — V Napoliu je umrl te dni pritič-kavec, znana tilčna prikazen. Pri rastlenjenju so zdravniki ugotovi-li, da je imel dvojna prebavila. Tudi nekatere druge organe je imel dvojne. Oddod razlaga njegov nenavaden dober tek. Njegovo truplo so shranili na kliniki v znanstvene svrhe. Pritičavec je bil visok 1.15 m.

DELAVSKE NOVICE

(Fed. Press.)

Avtomatični stroji izpodrivajo delavce.

Chicago. — Vask dan prihaja-jo poročila, da izboljšani in novi stroji vedno bolj odpravlja-jo ročno delo. Poročilo Narodne industrijske konference (organi-za-cija delodajalcev) se glasi, da je bilo v letošnjem marcu 20 odstotkov manj delavcev v in-dustrijskih kakov v juniju 1926.

F. B. Goodrich Co., ki proiz-va-ga gumijaste obode za avto-mobile in obutev iz kavečuka, tu-di poroča, da je v prejšnjem letu naredila ravno toliko blaga za 15.000 delavci kakor pred štiri-mi leti s 25.000 delavci. Vzrok je, ker je instalirala nove stro-je, ki avtomatično opravljajo dela, katera so prej vršile člo-veške roke.

Podobna poročila prihajajo iz mnogih drugih industrij. V to-varnah za izdelovanje steklenic za mleko, v železniških delavni-cah, v tovarnah za različne orodje in nešteti drugih tovar-nah so se pojavili stroji, ki po-trebujejo manj delavcev in pro-ducirajo več blaga kakor prejš-nje ročno delo.

Vse to pomeni, da je v mo-gočnem teku industrijska revo-lucija, ki povzroča kronično brezposelnost. Veliki dobički od kapitala, ki je investiran v no-ve, avtomatične stroje, prihaja-jo večidel iz odpadanja med-nih stroškov. Edina časovna od-pomoč za delavce je, da se zni-ža delovni čas in znižajo cene brez znižanja mezde.

Zelo slab položaj v Oregonu.

Portland, Ore. — V državi Ore-gon so zavidale pasje razmere za delavce. V lesni industriji je odsolvanje delavcev na dnevnem redu. Magistatje za-pirajo gozdne kempe, parne žage in lesne tovarne. V najboljših slučajih delajo le po štiri ali pet dni v tednu. Govori se tudi, da bo vsa lesna industrija v Ore-gonu prenehala obratovati. Ore-gonski farmarji so pričeli izrab-ljati brezposelnost in ponujajo \$25 mesečne plače. Ob času spo-mladanske setve so plačevali \$40 do \$50 za hrano in prenočiščem vred.

Kako je z rudarji v W. Va.

Wheeling, W. Va. — Premo-garji je prepovedano celo go-vo-riti, da bi pristopili k uniji, in če tudi govorijo, se ne smejo ogre-vati zato, ker tako prepoveduje "indžunkšen" zveznega sodnika Bakerja, ki ga je izdal v prilog premogarskim podjetnikom se-verne West Virginije.

T. C. Townsend svetovalec ru-darske organizacije je naznanil, da se je prejšnji državni tajnik Hughes ponudil potopitvijo uniji v boju proti "indžunkšenu", ki je še slabši, kakor je bila sodna od-ločitev o Dred Scottu iz leta 1858, ki je določala, da zamorec ni drugega kakor kos lastnine, ter je toliko pomagala do civilne vojne.

Sedanja sodna prepoved brani rudarja, da ne sme niti govo-riti, da bi pristopil k delavski uni-ji in ga nareja mutastega na-pram vsakemu, kateri bi mu pri-šel govoriti ob organizacije. V učniku je tudi tisočkrat slabša kakor sodna odločitev radi Dred Scotta, ker vpostavlja zaslužnje-nje človeškega duha, dočim je ona samo zaslužjevala človeško telo.

ŠE VEČJE OMEJEVANJE PRI-SSELJEVANJA.

Washington, D. C. — Pod no-vo oblastjo v uradu za priselje-va-nje tudi 65.000 Japancem, ki so rojeni na Japonem ter so državljani Havajev, ne bo do-vo-ljeno priti v Združene države kot Američanom. Tudi proti Portoriku nameravajo uvesti stroga določila, ki naj bi omejila priseljevanje.

Nathan Leopold operiran v ječi. Joliet, Ill. — Nathan Leopold, ki je z Richardom Loebom vred v dosmrtnem zaporu radi znane-ga bestialnega umora 15-letne-ga Bobbie Franka, je bil v to-rek operiran na vnetem slepiču.

Revolucionarni izbruh v Španiji.

Pariz, 27. maja. — Z meje je prišla vest, da so v Pampeluni na Špankem izbruhili revolu-cionarni boji.

Washingtonsko

tedensko pismo

Otočani s Haiti prosijo zastonj. Šest časnika je zaprtih. Prizadevajo si pridobiti ustav-no zakonodajo.

Washington, D. C. (F. P.) — Pierce Hudicourt, poslanec na drugi haški konferenci, pozneje član haškega razsodišča in član ameriškega inštituta za medna-rodno pravo, je zopet prišel v Washington prosit za svoje ljud-stvo.

Leto za letom je ta zagovornik prve latinske republike — republike je leta 1804 ustanovil Toussaint l'Overture, svoboda pa ji vzel William J. Bryan l. 1915 z Woodrow Wilsonom — prihaja-l v Washington s prošnjo, da bi Američani odvzeli z otoka svoje vojaštvo. Predsednika Harding kakor Coolidge sta se ogrevala za stvar kakor Wilson. Ostali so enako mrzli vsi na prošnje, in Hughes kakor Kellog sta se obotavljala kakor prej Bryan in Lansing ali Colby. Hudicourt je vendar upal, da bo slednjič emal ameriški duh in zbudil tudi one v vladarskih stoličih, pa je prišel zopet kot govornik patri-jotične unije otoka Haiti, katere 20.000 članov se prostovoljno podaja, da osvobodijo republiko.

Šest žurnalistov je zaprtih na otoku, pravi Hudicourt. Pri-jeti so bili na odredbo zavajalne-ga predsednika Bornota, kateri si osvaja moč s pomočjo ameri-ških strojníc. Upali so si v ve-stih in člankih pisati, da se Bor-notov režim vzdržuje s silo, da je neustaven in proti volji prebi-valstva. Eden izmed njih je bil zaprt, ker si je drznil priobčiti pravilico o nekem švedskem kralju pred štirimi stoletji, ka-teri je izgubil prestol in glavo radi zatiranja ljudstva. Cenzor-ji so našli povest kot nekako na-vajanje k umoru Bornota. Proti jetnikom se ni bila izrečena ni-kaka obsodba, dasi so bili zaprti že decembra in januarja.

Na državni departmet je Hu-dicourt spremljal senator King iz Utaha. Tam je govoril s Kello-gom ter mu izročil spomenico, na kateri so navedene kraitve avo-bodčin otoškega ljudstva. Dej-stva so navedena o volinih ale-parijanih. S. D. Butler, ki je sedaj policijski ravnatelj v Filadelfiji je leta 1917 vstopil v haitsko na-rodno zbornico s četo oboroženih žandarjev in poslal domov zbo-rujoče. Od takrat so bili poslanci haitške zbornice le imenovani in tudi odpoklicani od predsednika Haitija, kateri pa je, kakor ku-žek ubogljiv američnemu voja-skemu poveljniku. Tudi Borno je bil na ta način imenovan za štiri leta.

Hudicourt zahteva, da ljud-stvo dobi pravico do resničnih volitev v zakonodajo. Izda naj se proglas, s katerim bo mogoče 4. oktobra ustoličiti novo vlado. Pri tem pa Borno zahteva, da bi bil on sam ponovno izvoljen z vsemi svojimi izbranimi svetovalci. On je spremenil ustavo s svojim lastnim dekretom dne 18. marca in poslal je domov sedem svojih svetovalcev, ker mu niso bili do-vo-lj pokorni.

Kar je še dalje navedeno v spomenici, dokazuje, da je ame-riški general takorekoč vladar na otoku. Predsednik sam je od-visen od njega. Zbornica tudi ni-ma nikake pravice sprejeti ka-terikoli zakon, če ga prej ne odo-bri ameriški "visoki komisar". Tako imamo torej tudi zamor-sko republiko Haiti zasluženo po njeni severni imperialistični sosedu, ki vlada z ustrahovanjem s pomočjo strojníc. To je známe-ni uspeh avtorja šestindvajset-ih mirovnihih pogodb, najzvišje-nejšega ameriškega "učitelja", da so ljudje ustvarjeni po božji podobi — tudi Haitčani, kakor uči Bryan.

GENERALNI STRAJK OL-JNIH DELAVCEV V MEHIKI.

Štirideset organizacij je stopilo v boj proti petrolejskim mag-natom.

Mexico City, 27. maja. — V tampiškem petrolejskem okolišju je danes izbruhnila splošna stav-ka oljnih delavcev, ki so uposle-ni pri Huasteca Petroleum Co. Štirideset organizacij je udele-ženih. Stavka je deloma naperjena tudi proti mehiški vladi, katera smatra to gibanje delavcev ne-pustavim.

CASNIKARJI SO BILI POVA-B-LJENI NA "MAYFLOWER".

Washington. — Predsednik Coolidge je v soboto povabil čas-nikarje na izlet z njegovo uradi-no jahto doli po reki Potomac. Jahta "Mayflower" služi pred-sednikovi družini in gostom, kar seveda gre na vladne stroške. Coolidge je pogostil časnikarje s priprostim vložkami in kavo, kar bo dalo časnikarjem precej misliti, in pisali bodo zopet o njegovi veliki ekonomiji in skromnosti.

POKANJE IN SVETLI OGNJI VLEČEJO.

Pittsburg, Kans. — Na 18. maja zvečer je tu zborovalo ve-liko število kukluksovcev, ki so prižigali svetle rakete, umetne ognje in pokali z naboji. To je bilo menda vzrok, da je privabi-lo še večjo maso na shod. Listi poročajo, da je bilo vseh udele-žencev in radovednecev do 10.000. Protestantovski reverent je govoril zborujočim kukluksom o pristnem "amerikanizmu". K shodu je prišlo veliko število ku-kluksov iz drugih mest in vasi, kajti poleg parka je stalo do ti-soč avtomobilov.

Dva stoletnika.

New York. — Sigmund Dringer je 28. maja slavil svoj 102-gi rojstni dan. Jubilar je zado-voljno včel iz svoje pipe in de-jal: "Za moje dolgo življenje se moram zahvaliti tobaku. Že davno bi bil mrtev, če bi ne bil kadil. Toda prvih sto let ne šte-je nič. Upam, da bom živel še sto let." Dringer je avstrijski Nemec. Rojen je bil 1823. in v Ameriko je prišel 1864.

Carthage, Mo. — Mrs. Man-roe Johnson je umrla te dni v starosti 111 let. Njeno geslo je bilo: Nikdar si ne bel glave s skrbmi. Bila je škotka in v A-meriko je prišla 1846.

Presbiterijanci se kavzajo radi "brezmadžnega spoštovanja."

Columbus, O. — Dogma, da je bil Krist rojen iz device, je iz-zvala vroč prepir na tukajšnjem zborovanju zastopnikov presbi-terijanske cerkve. Mnogi pa-storji, takozvani modernisti, po-bijajo to dogmo in grozijo z raz-ko-lom, če ne zmagajo.

Bolgarija demobilizira.

Sofija, 27. maja. — Ententa je odrekla bolgarski vladi prošnjo, da bi smela še nekaj časa odbr-žati izjemno armado 10.000 mož, katera ji je bila dovoljena v te-ku zadnje revolucije. Rpk iz-jemne armade poteče 31. maja. Vlada je včera odredila demobi-lizacijo prvih 8000 mož.

Kolizija na mostu.

Louisville, Ky. — V torek sta na tukajšnjem 25 čevljev vis-o-kem mostu utrla dva električna vozova. Žice, ki so padle na tla, so užgale vozova in most. Mo-tornik W. F. Edwards je zgorel do smrti in 20 pasažirjev je bilo deloma pobitih in deloma opeče-nih.

TEŽAVE PRISELJENCEV NA KUBI.

V prejšnjem članku smo ome-nili razmeroma veliko število pri-seljencev, ki prihaja v Kubo v nadi, da od tam najdejo pot v Združene države. Omenili smo zlasti predpise, ki se tičejo ženak, in navodila, ki naj se jih držijo oni ameriški državljani, ki se hočejo tam poročiti s svo-jo zaročenko iz starega kraja in jo potem pripeljati v Združene države kot priseljenko izven kvote.

Opomnili smo, da se je v Kubi odkrilo mnogo goljufij v zvezi s porokami. To ni nič čudnega, a-ko se pomisli, da poroka z ame-riškim državljanom daje ino-zenki pravico priti v Združene države izven kvote. Vred tega ameriški konzularni uradniki na Kubi sumničljivo vse poroke, ki so se izvršile na Kubi. To seveda provzročuje sitnosti tudi onim, ki so nedolžni vsakega krivega dejanja, in še manj priporočuje Kubo kot sestališče ameriškega državljana in inozemske neve-ste. Iz raznih poročil se daje tu-di slišati, da v raznih mestih o-to-ka Kube se izvršujejo poročni obredi ob prekrševanju precej strogih poročnih zakonov repu-blike Kube.

Kakor se poroča, se sedaj na-haja na Kubi približno 80.000 o-

seb, ki čakajo na priliko, da bi prišle v Združene države. Razun onih, ki upajo dobiti izvenkvot-no vizo valed poroke z ameri-škim državljanom, in morda ma-lega števila onih, ki morejo do-biti dovoljenje za prihod v Zdu-žene države kot dijaki, začnani potniki itd., mora vsakdo, ki ho-če sem priti zakonitim potom do-biti vizo v okvirju kvote. Ameri-ški konzuli v Kubi imajo prav malo število kvotnih števil in na razpolago. To pomenja da treba čakati mesece in mesece in to pod jako slabimi razmerami.

Časopisi so v zadnjem času večkrat poročali o tamošnji si-tuaciji in po njihovem opisu so kubanske razmere naravnost strašne za priseljenca. Ako pa kdo poskuša vtihotapiti se v Združene države, ga prav lahko usoda doleti, da bo zasačen, are-tiran in deportiran. Ali tudi ako se mu posreči priti v notranjost, ni vendar njegova usoda nika-kor ne zavidanja vredna. Kdor je nezakonitim potom prišel v Združene države pred 1. julijem 1924, je podvržen deportaciji le-tekem prvih treh let svojega bi-vanja v Združenih državah. Ali kdor je nezakonitim potom pri-šel po 1. juliju 1924, je podvržen deportaciji, dokler živi. Nikdar ne more postati ameriški držav-ljan, ako ne dokaže, da je prišel zakonitim potom. Ako tak vtiho-tapljeni inozemec ima ženo in otroke v starem kraju, ima malo ali prav nič nade, da bi družina mogla priti k njemu.

Sledeči izvečki iz pisma mla-dega priseljenca, ki je po devet-najstmenem čakanju v Kubi uspel dobiti vizo v kvoti in se se-daj nahaja v Združenih državah, drastično opisujejo razmere na Kubi. On je poslal to pismo k e-nemu izmed tukajšnjih inozem-ci-ih časopisov v nadi, da bo tako posvaril druge, ki bi hoteli iti kakor on na Kubo.

"Z vsakim parnikom iz Evro-pe prihaja na Kubo mnogo mojih rojakov, ki so bili zapeljani od agentov. Ti neprestano nagovar-ja-jo potnikom, kako lahko da je priti v Združene države s Kube; oni alikajo delavske razmere na Kubi v najbolj rožnatih barvah. Ali vse te stvari so popolnoma drugačne.

"Priseljenec mora ostati naj-manj leto dni na Kubi (pisek mi-sli na zahtevo enoletnega biva-nja v svrhu ameriške vize, kakr-šna zahteva je veljala do 1. juli-a 1924). Na to, ako kvota nje-gove dežele ni izpolnjena, on more iti v Združene države. Te-ko-m tega leta on mora vporabiti vsen denar, ki si ga je pridobil, ali pa dobiti podporo od soro-dnikov, stanujočih v Združenih državah. Položaj je jako težak, kajti le malo priseljencev more najti delo v sladkornicah, na že-leznicah in pri nakladanju ladij. Pa tudi tako delo traja le za ne-kaj dni. Ker niso navajeni na ta-mošnjo strašno vročino, večina jih sploh ni mogla delati. Naj-bolj nesrečni so bili oni, ki niso imeli soročnikov v Združenih državah. Kaj vse so morali pre-trpeti! Tudi če so ravnali krivič-no proti njim, niso mogli storiti ničesar; prvič, niso bili večji je-ziku in, drugič, sploh niso imeli nikogar, h komur bi se obračali za pomoč.

"Ker so živeli v takih obupnih razmerah in niso mogli na zaka-niti način vstopiti v Združene države, je prav lahko razumlji-vo, da so poskušali iti tja neza-konitim potom. Pri tem so pada-li v roke raznih lopovov, ki, me-sto da bi jih prevozili v Zduže-ne države, bi jih izkrcali na kak zapuščen otočič in delali z njimi, kar so hoteli. Ako pa je del njih uspel izkrcati se na obal Zduže-nih držav, bili so zasačeni od a-meriške policije, katere je mno-go ob meji Združenih držav. Ka-ko močnost imajo ti inozemci, da se vtihotapijo v Združene države? Vaska cesta, proga, celo steza je zastražena, tako tudi mostovi. Oni seveda tega niso znali.

"Ko sem bil na Kubi, veliko število ljudi je bilo od tam de-portiranih v Evropo. Ko so izve-deli o novem priseljenškem za-konu, so se mnogi rojaki, spo-znavši da je zastonj čakati v Ku-bi, povrnili v domovino ali pa od-šli na Francosko ali drugam po-skušati svojo srečo. Nekateri so odšli v Mehiko ali Argentino ali drugam. Je ni osebe v Kubi, ki bi rekla, da je srečna.

"Naši rojaki v Kubi živijo ja-ko sebično in strašno. V svojem obupu pijejo in proklinjajo. Ve-čina izmed njih je poprej žive-la

National Board of Fire Underwriters
Chicago, Ill.

Podporna Jedinica

Chicago, Ill.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODBEK:
Predsednik Vincent Caisner; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jozs Zaventnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBEK:
Martin Zelenikar, predsednik, Box 276, Harborton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančić, 13111 Be-nington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chi-cago, Ill.; John Terrell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODBEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrosi, Box 286, Moan Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa.

Anton Sular, Box 104, Gross Kans., za jugozapad.

Frank Klus, Box 399, Chisholm, Minn., za sev. zap.

John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Za-ventnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelni odbor:

Predsednik: Frank Alek, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Janko Oren, 3439 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olip, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VEHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korrespondenca s glavnim odborom, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo: Pred-sedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajni-štvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote volče se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prišleke glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgornji.

Vsi prisrski na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na naslov: Martin Zelenikar, Box 276, Harborton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglas, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glavnim jednoto, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

v Združenih državah. Povrnili so se v domovino in ostali tam pre-dolgo. Sedaj bi radi šli nazaj v Združene države, ali ne morejo. Premenili so svoje dolaje v marke, ki so šli v domovino. Ko je marka vsako vrednost izgubi-la, so ostali brez denarja. Nije več jih ne zanima. Popolnoma so oplateni. Celo ženske zabredajo na krivo pot. Okolišne so po-vzročile, da naši ljudje izgledajo kot del kakega neciviliziranega azijskega naroda; drugi ljudem smo v posmeh. Izrabljajo nas povsod." — F. L. I. S.

Vesti iz Jugoslavije

Velika nesreča na Bledu. — Dne 5. maja pozno zvečer je šlo 8 ljudi v večji čoln, ki je določen za 8 ljudi, da se še nekoliko vo-zijo po jezeru. Čoln se je, ko so skakali vanj, začel močno zibati in se je kake tri metre od brega prevrnil ter vseh pet oseb pokop-al pod seboj. Dasi ravno se je nesreča dogodila tako blizu bre-ga, se je vendar samo dvema po-srečila rešitev, med tem, ko so trije, vsi po poklicu čevljaraki pomočniki, utonili.

Velika tatvina v vlaknu. — Med vožnjo z Dunaja v Trst je bila nekemu trgovcu iz Češkega vkradena listnica, v kateri je imel 30.000 dolarjev, kar pomeni blizu 2 milijona dinarjev. Zakaj nosijo ljudje pri sebi toliko go-tovine?

Na Bregu pri Ptuju so zlikovci vliomili v trafiko uradniške vdove A. Zajdela in odneali to-bačnih izdelkov za 22 tisoč di-narjev.

Velik požar je bil dne 8. maja zvečer v vasi Zlatolice, obč. St. Janž na Dravskem polju. Zgore-lo je 21 gospodarskih poslopj. Požar je izbruhnil pri posestnici Tereziji Ertl. Na pomoč so pri-hitele požarne brambe iz St. Janža, Maribora, Ptuja in Hajdi-na. Ker so bila poslopja lesena in s slamo krita, se ni dalo nič re-šiti. Pogorelo je tudi vse gospo-darsko orodje, vozovi, krma, pe-rutnina in precej svinj. Govedo in konje so rešili. Franc Orešek, posestnik, je dobil težke opekli-ne. Škoda valed požara znaša več milijonov!

PREDAL ZA INFORMACIJE.

Odgovori na vprašanja.

Detroit, Mich. — Uredništvo nima nikakega stika z dotičnim podjetjem, zato vam ne moremo dati nikakega pojasnila o tej za-devi. Obrnite se na koga, ki je v podjetju zainteresiran.

— Predsedniku Združenih dr-žav ni treba biti advokat. V tem oziru je še ravno tako kot je bilo ob času Lincoln. Kandidat mo-ra kajpada biti rojen v Zduže-nih državah. — Pozdravi!

POZOR TAJNIKI IN TAJNICE!

Ker je stopila dne 15. aprila t. l. nova poštna postava v veljavo, da bo poštnina pri-vatnih dopisnic in razglednic povišana na 2c, zato opozar-jamo vse tajnike in tajnice in člane naših krajevnih društev in S. N. P. J., da naj prilepijo na naše posebno karte za premembo naslo-vev članov znamko za 2c in ne več za 1c. Karte, ki ne bodo opremljene s predpisa-no poštnino 2c, naslovljencu sploh ne bodo dostavljene. Ako imate več kot 4 pre-memb nasenkrate, denite dve, ali več teh kart v kuverto in jo odpošljite kot pismo s 2c znamko.

Upraviništvo "Prosveta."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (April 30. 1925) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstav-ljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstav-ljen valed napačnega naslo-va, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi na-slov.

Naši zastopniki so vsi dru-štveni tajniki in drugi za-stopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Ci-cero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.30.

Za Evropo stane za pol le-ta \$4.00, za vse leto pa \$8.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sa-mi pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO

"PROSVETA"

2657 S. Lawndale Ave.,

CHICAGO, ILL.

Guy de Maupassant:

Večerna zabava

Monsieur Saval, notar iz Verona, je bil strasten ljubitelj godbe. Dasi še mlad, je imel že veliko plešo. Bil je vedno skrbno obrit, malce debelušast, kakor se spodobi; namesto staromodnih očal je nosil zlat ščipalnik. Sam je bil živahen, galanten in vesel, v vsem mestu je bil znan kot umetnik. Igral je klavir in vijolino in prirejal muzikalno-družabne večere, kjer so se povabljeni seznanjali z novimi operami.

Nekateri nadarjeni častniki so potem peli zbori in mestne dame so se jim rade pridružile. Notar pa je izpolnil funkcije dirigenta, in sicer tako točno, da je nekega dne dejal kapelnik 190. pešpolka v kavarni de l'Europe o njem: "Monsieur Saval je mojster! Škoda, da si ni izbral umetnosti za svoj poklic."

Če se je kdaj v kakem salonu imenovala njegovo ime, se je go-

tovo našel klet, ki je izjavil: "Ta ni noben diletant več, pač pa umetnik, resničen umetnik."

In dva ali trije so potem vedno ponavljali globoko uverjeni: "O, gotovo! Resničen umetnik." In poudarjali so "resničen".

Kadarkoli so v Parizu uprizorili novo opero, se je gospod Saval peljal tja.

Tako je hotel tudi lani po svoji stari navadi posetiti premijero "Henrika VIII". Sedel je v ekspresni vlak, ki prihaja v Pariz ob pol petih in se nameraval vrniti domov z zadnjim vlakom ob pol eni, ne da bi mu bilo treba prenočiti v hotelu. Obledel je črn frak z belo kravato in skril oboje pod površnik, čigar ovratnik je zavijal visoko čez ušesa.

Komaj je prišel v Rue d'Amsterdam, ko se ga je polotila nenavadna lahкота in radost: "Zares, pariški zrak ima nekaj posebnega v sebi. Človeku stopi v glavo, ga razburi in opijani, da bi skakal in počel še kaj drugega. Komaj izstopiš, se ti zdi, da si izpil steklenico šampanja. Ka-

ko bi se živele v mestu, sredi med umetniki! Srečni oni izvoljeni, oni veliki možje, ki v takem mestu uživajo slavo. Kakšno življenje imajo!"

Lotil se je načrtov... Kako ra bi spoznal koga teh slavnih mož, da bi govoril o njem v Veronu in od časa do časa preživel z njim kak večer v Parizu.

Naenkrat mu je padla srečna misel v glavo. Večkrat je čul govoriti o malih kavarnah na zunanjih boulevardih, kamor zahajajo znani slikarji in pisatelji in celo godbeniki in počasi je krenil proti Montmartru.

Imel je še dve uri časa! Hodil je mimo malih pivnic, ki jih obiskujejo najhujši bohemi, si ogledoval obraze in skušal razbrati umetnike izmed njih in končno, brez dvoma pod vplivom napisa, vstopil v "Rdečo podgano".

Monsieur Saval je sedel in čakal. Kajti ura absinta se je bližala.

Kmalu se je posadil v njegovo bližino velik mlad mož. Gostilni-

arka ga je imenovala monsieur Romantin. Notar je drhtel. Kaj je bil to tisti Romantin, ki je pri zadnji razstavi dobil zlato kolajno?

Mladi mož je poklical natakarja. Prinesel hitro večerjo in potem zanesel v svoj novi atelje na boulevardu de Clichy št. 15 trideset steklenic piva in krošč, ki sem jo naročil danes zjutraj. Praznujemo selitev.

Monsieur Saval je tudi takoj naročil večerjo, odložil svoj površnik in pokazal svoj frak in belo kravato.

Njegov sosed ga menda sploh ni opazil. Vzel je časopis in bral. Monsieur Saval ga je ogledoval s strani in ves gorel poželjenja, da bi govoril z njim.

Vstopila sta še dva mlada moža v temnorjavih baršunastih suknjicah, s koničastimi bradami a la Henri IV. Sedla sta k Romantinu.

Prvi je dejal: "Torej ostane danes zvečer kakor dogovorjeno?"

Romantin mu je stisnil roko: "Jasno, stara bajta, vsa družba bo pri meni! O, povem ti, to bo divja gostija. In dame! Na, boš videl, vse igralke, seveda vse, ki niso počjo drugje zaposlene."

Gostilničar se je približal.

"Pač večkrat praznujete selitev?"

Slikar se je smejal.

"Seveda, ob vsakem selitvenem roku, vsake tri mesece."

Monsieur Saval se pa ni mogel več premagati in je vprašal z boječim glasom: "Prosim opreščenja, gospod, toda ravnokar sem čul vaše ime in bi rad vedel, če ste vi tisti gospod Romantin, čigar podoba sem imel čast občudovati na zadnji razstavi?"

Umetnik je odvrnil: "Jaz sem in naturo, gospod!"

Notar mu je nato postregel s gibčnim poklonom, ki je pričal, da mož mnogo bere.

Slikar je odgovoril par vpljudnosti in kramljali so dalje.

Romantin je pričel iznova o svoji selitvi in razlagal vse lepote gostije. Gospod Saval je vprašal, kakšni gospodje so povabljeni, in pristavil: "To bi bilo za tujega Sloveca resnično redka srečna prilika, da spozna naenkrat toliko slavnih ljudi pri tako pomembnem možu, kakor ste vi."

Romantin: "Če ste zadovoljni, gresite lahko z nami."

Monsieur Saval je z navdušenjem sprejel povabilo in se plačal za vse štiri večerje. Potem je odšel s slikarjem.

Obstala sta pred dolgo nizko hišo. V prvem nadstropju se je nahajalo šest ateljev, eden poleg drugega, z okni na boulevard.

Romantin je vstopil prvi, šel po stopnicah navzgor, odprl neka vrata, prižgal žveplenko in potem svedo.

Bila sta v neizmerno velikem prostoru, čigar opremo so tvorili trije stoli, dvoje slikarskih stojal in par po tleh razmetanih skic. Monsieur Saval je presenečen obstal pri vratih.

Slikar je dejal: "Na cilju sva, toda čaka me še veliko dela!" Pristopil je k Savalu: "Imam maltreso, ki bi mi lahko pomagala; toda poslal sem jo na deželo, da se je znebim za ta večer. Ker sem vas že povabil, mi morate pač vi pomagati."

Notar je svedo izjavil: "Porabite me za kar hočete. Na razpolago sem vam."

Romantin je odložil suknjič.

"Torej, sodržavljan, na delo! Predvsem je treba tu počediti."

Vzel je izza stojala, kjer je stala podoba mačke, staro metlo.

(Konec prihodnjic.)

Iz življenja ruskih rdečih mornarjev.

London. — Ruski sovjetski parnik "Bordeni", ki je pred kratkim posetil Liverpool, je zbudil precej zanimanja med angleškimi mornarji. Angleži, ki so obiskali parnik, so izvedeli, da sovjetski mornarji delajo le štiri ure dnevno. Kurjači delajo šest ur in potem počivajo dvanaest ur. Mornarji imajo na ladji veliko družabno dvorano, ki je okrašena s slikami Lenina, Karla Marksa, Liebknehta, Roze Luksemburgove in drugih znamenitih revolucionarjev. Mornarji niso nikoli brez dela, oziroma brez plače. Kadar ladja počiva v pristanišču ali v popravilu, dobivajo plačo vseno. Vsako leto dobe mesec dni počitnic s plačo in takrat navadno obiščejo

PIANO ROLE

1	Tamo daleko	1.00
2	Ljuba naša domovina	1.00
3	Oj Slavni	1.00
4	Dalmatinski šajkaš	1.00
5	Ti veš, apavaj, Milko moja	1.00
6	Mej Dlibere	1.00
7	Sarajevski dječak	1.00
8	Kreče se ladja Francuska	1.00
9	Junak in Lika	1.00
10	Zoro Zorice	1.00

NOVE Q. R. S. ROLE

11	Oj Hrvati oj junaci (march)	1.00
12	Posravn	1.00
13	Bredarska pjesma	1.00
14	Gdje je snaka moj	1.00
15	Življa Hrvatska	1.00
16	Ja sam Hrvat	1.00
17	Miraj, miraj srce moje	1.00
18	Makaronaka pjesma, (Waltz)	1.00
19	Primorski napjevi	1.00
20	U boj	1.00
21	Milaj moje	1.00
22	Crnogorac Crnogorki	1.00
23	Telika noć, telika mial	1.00
24	Gdje su moje ružice	1.00
25	Što se bora miali moje	1.00
26	Na te mialim	1.00
27	Blago, blago	1.00
28	Blijedi mjesec	1.00
29	Posiv	1.00
30	La Paloma	1.00
31	La Marseillaise	1.00

Piši po naš BEZPLATNI KATALOG piano role, gramofona i preko 400 raznih ploča: šaljivih, veselih, ratnih, ljubavih, i tako dalje.

Momchilovich Brothers
1416 So. Broadway ST. LOUIS, MO.

DA SKUHAŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v salogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Groceries, sladkorjem in v prodajalne telesninske dame primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

"No, če ne, pa ne! ... Naposled mi je vse eno, če me grehov odkrivate, ali pa ne! ... Izgubil se ne bom! ... Če me ne bo imel oni tam gori, me bo imel pa tisti tam doli!"

Ljudje so se spogledali spričo teh besed, a župnik se je storil, kakor bi jih bil preslišal. Bil se je spomnil, da ni dobro, pripraviti se s svojimi pristaji, in prav ljubo mu je bilo, da je pokazal nekdo s prstom na Manico, ki je šla baš pod oknom, vračajoč se iz cerkve, ter dal s tem pogovorom drugo mer.

"Lepo dekle, da malo takih!" pripomnijo kar trije, štirje obenem.

"Pa pobožna in bogaboječa!" pristavi župnik. "Če bo kaj iztrgalo Tomaža iz hudičevih krempljev, ga bo ta njegova hči. Velika sreča zanj, da ima tako hčer in pa tako ženo. Tudi mati dekletova je pobožna."

Med pivec je sedel tudi Dolfe. Ko je bil opozorjen na Manico, se ga je lotil velik nemir. Posedel je še malo, potem pa se poslovil, češ, da ima danes še dosti opravka.

"To je mladenič, da malo takih!" reče župnik, ko je bil Dolfe odšel. "Tega naj bi si jemali drugi za zgled!"

"Falot je, kakršen je bil njegov oče, ko je bil mlad!" se oglasi spet Skrijanec, kateremu je vjno čimdalje bolj lezlo v lase. "Pred njegovim starim ni bila včas nobena ženska varna in pred njim pa tudi ni!"

"To ni res, to ni res!" ... ugovarja župnik.

"Kdo pravi, da ni res? ... Kaj pa je naredil s Kramarjevo Marjetko in Dolinčevu Rezi-ko in Pustotnikovo Lojzko, he?"

"Ta dekleta se le izgovarjajo nanj, ker bi ga rade imele in ker mislijo, da se jim bo manj zamerilo, ako prepričajo svet, da so se dale takemu zapeljati ... Dolfe je pošten ... to vem jaz, da je!"

"Pošten kakor Lahov koš! ... Vi vsakega hvalite, ki drži z vami! ... Naposled boste hvalili še mene! ... A jaz sem pa še toliko možki, da povem vsakemu svojo! ... Ni čuda, da se hvali Dolfe okrog: "Gledi, da ustrežeš onemu v župnišču kakor jaz, potem pa smeš početi, kar hočeš! ... Če ti ne zameri on, ti tudi drugi ne smejo! ... To je res salamensko pošteno, hihhi!"

"Tega Dolfe ni nikoli govoril!"

"Govoril! ... Mojemu fantu je dajal take nasvete! ... In glavo stavim, da ni šel nikamor drugam nego za Tomažev! ... Če jo dojde kje na samem, ne vem, kako bo! ... Ona nevedna in neumna, kakor je, on pa spet kakor živ vrag!"

"To ni mogoče, to ni mogoče!" protestuje župnik, a čut, podoben ljubosumnju, se ga loti ...

Sploh je bil skrajno razburjen in ozlovoljen. To, kar je čul iz ust Skrijančevih, ga je vznemirjalo in ga navdajalo s strahom ... Prihodnost je vstajala s temnimi podobami pred njegovimi očmi ... Kaj, ko bi se vsi izjalovilo, ko bi bil zaman ves njegov trud, ko bi se pokazala neuspešnost njegovega napora, še predno bi prejel plačilo, ki ga je za svojo vnaprejšnjo pričakoval od zgoraj? ...

Bil je sam s sabo nezadovoljen — morda danes prvič v svojem življenju!

Nič več se mu ni ljubilo dobrikati se kmetom. Poklical si je pol litra vina, izpil ga naglo ter odšel spet proti svojemu domu, zagotovitvi prej svojo nečakinja, da pride na večer še enkrat ...

X.

Manica je bila dospela do križa sredi gozdiča. Hudo se ji je mudilo domov, ker se je bila nenavadno zakasnila, a ko je videla pred sabo podobo Križanega, si ni mogla kaj, da ne bi se bila ustavila. Dasi je tisti dan molila že toliko, je hotela vendar tudi tu še malo poklečati. Pokleknila je pod razpelo vselej, kadarkoli je prišla mimo. Bila bi si štela v največji greh, če ne bi se bila pomolila nekoliko pod križem. Stila jo je k temu neka čudna, skrivna moč, kateri se ni mogla ustavi, katera si je bila popolnoma podjargila njeno voljo. Neki glas se ji je pojavil v prahih in ji neprenehoma priganjal: "Moli, moli, moli!"

Včas je naravnost neprijetno občutila to poveljevanje. Prišlo ji je celo na misel, da bi se mu uprla, a takoj se ji je oglasila vest in ji očitala, da je vse premalo goreča za boljšo čast.

In prizadevala si je nato iznova, da bi zadovoljila ono skrivno silo in da bi zadržal sebi oni odpor, ki se ji je vzbujal včas.

Tudi zdaj, ko je vedela, da je doma že težko kajajo, se je je bil lotil majhen boj. Toda zmagal je v njej dobri duh ... Otrsla se je izkušnje, zdrknila je pred križem na kolena in iskreno je molila.

Nekaj časa je že klečala, ko opazi, da so cvetke na obeh straneh Marijine podobe, ki je visela v vzhodu Križanega, že popolnoma suhe. Vzame jih iz kozarcev ter premišljuje, kaj bi storila. V tistem hipu zašumi nekaj prav v bližini, grmovje se razgrne in — Dolfe stopi pred njo ...

Ustrašila se je na vso moč. Na koga drugega bi se bila morda jezila, da je stopil tako nenadoma pred njo, na Dolfo pa se ni mogla! ... Nehote se mu nasmejala in prijazno mu reče: "Šmarnic mi priskrbi, če veš kje zanjet! ... Glej, kako sta šopka že vela!"

"Pa še za koliko jih vem!" odvrne Dolfe — in se zaameje, da so se zablesteli njegovi beli, zdravi zobje. "Ravno prihajam od tam, kjer jih je vse posejano ... Če bi bil le slutil, da si ti tukaj in da jih potrebuješ, natrgal bi ti jih bil in prinesel cele šope!"

"Ali res?" vzklikne deklica veselo presenečena. "Je li daleč do tja?"

"O ne!" odvrne Dolfe. "Kar z mano stopi, in imela jih bova kmalu toliko, da spleteš lahko cel venec okrog Marijine podobe."

Manica krene brez pomisleka za njim. Bila je vsa srečna, da bo mogla okrasiti podobo prčiste Device, in pozabila je v tem veselju na vse drugo, tudi na to, da bi bila morala biti že davno doma.

Gozdič, po katerem sta hodila Dolfe in Manica, je obdajala akoro okroginokrog ravnina, samo proti severovzhodni strani je bil v zvezi z večjim, precej prostranim in dobro zarašlim gozdom. Proti tej strani je bil krenil Dolfe. Hodil je hitro, da ga je Manica komaj dohajala, in vendar ni hotelo biti konec poti.

"Bo kmalu?" ga je pogosto vpraševala, on pa ji je venomer zatrjeval, da dospeta zdajpazdaj na mesto. Deklice se je lotevala po malem že tista groza, ki jo občuti človek bolj ali manj vselej, če se nahaja v kakem samotnem, nepoznanem kraju, in hotela je že predlagati, da bi se vrnila, ko se začuje zamolklo žuborenje malega potoka.

"Zdaj!" reče Dolfe. "Tako bodeš videla!"

Sicer je prej lagal, ko je trdil, da je prišel odtod, a kraj mu je bil vendar dobro znan, in šmarnic je bilo v istini vse polno ob obeh straneh potoka. Ko jih Manica uzre, se zaveseli kakor otrok in glasno vzklikne:

"Zdaj pa le brž! Trgaj, Dolfe, trgaj, da jih bo več!" In hlastno jih jame puliti iz zemlje, pa tudi on stori, kakor mu je velela. Ko si jih je bila Manica že precej nabrala, sede pod košat gaber, okrog kateréga so bila pokrita tla z mehkim mahom, ter začne primerjati, kako bi razvrstila cvetke, da bi bil venec lepši.

Dolfe je ni pustil dolgo same. Prišel je z velikim šopom šmarnic, jih vrge v njeno naročje, sam pa je pokleknil k njenim nogam, tako da sta gledala drug drugemu naravnost v obraz.

Manici so se žarile oči veselja. Prijazno se je nasmejala Dolfetu ter ga zahvaljevala, da ji je pokazal ta kraj. "Zdaj bom hodila vedno semkaj po šmarnice," mu je rekla. "Tudi za cerkev jih bom nabirala tukaj!"

Bilo ji je čudno prijetno poleg lepega mladeniča. Nekolikokrat ji je prešinila glavo misel na to, kako ga je bil oče tistikrat odpravil iz hiše, in vselej se ji je le v srce zasmilil ... Očetova trdosrčnost ji je bila nedoumna ... Tako dober ji je, pa ga oče sovraži! ... Zdelo se ji je, kakor bi moralna ona popraviti to, kar je oče zakrivil. Na vse drugo zdaj ni mislila. Pozabila je bila popolnoma, kako jo je župnik avaril pred moško družino, pozabila na vse svoje obljube in celo na pravila devičkega društva! ... Prevzeta je bila samo od zavesti, da ji je Dolfe pripomogel do tega, da izvrši Bogu večno dejanje, in pa od zavesti, da ji je dober, in da mu mora biti hvaležna za to. Vdajala se je brezbrizno sladkemu čuvstvu, ki ji ga je vzbujala njegova bližina ... Kako dobro ji je delo, če se je dotaknil njene roke, kako jo je poživljal njegov žareč, plamteči pogled! ... In čutila se je tako prosto poleg njega! ... Tiste težke misli ... ti isti dvomi, ki so jo često vznemirjali, odkar je bila postala tako pobožna, so bili izginili, in neka dobrodejna samozavest ji je polnila dušo.

(Dalje prihodnjic.)